הונאת הציבור החרדי

המדור הזה אמור היה להיות מוקדש הפעם ליום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ואופן ציונו הרצוי על־ידי הציבור הדתי. אלא שדברים שכתב הפרקליט הרבני, הרב צבי וינמן, בצומו בבוקר יום השבעה שעבר, כדבר מערכת היחסים בתקופת השואה בין היהדות החרדית לבין בנייני הציונות הדתית והחילונית – עוררו גל תגובות חריף ביותר ובצדק רב. דבריו של וינמן עומדים בסתירה מוחלטת לממסמכים, לעדויות ולתעודות. וינמן טען כי החרדים שמרו על "מערכת קשרים עם הגר"א והרצוג זצ"ל, שהיה שומר תורה ומצוות, אך לא עם הציונים.

עם כל הכבוד להרב וינמן שהשקיע עמל רב בכך־ דור הסוציה הזאת – הנה אני־מחזיק בידי את ספרו של הלך דורה והרפסית זצ"ל (זו לא מעותה "פלים ושריד בימי השואה"), כל מילה בספר הזה מבוססה בתיעוד ומן הראוי שוינמן יחזור בשופטי מדבריו.

להלן כמה צישושים ממסמכים של הרב והרפסט: "במברק מיום 27 באוגוסט 1941 כתבתי שפירא, הנר מדור המרכז העולמי, ירושלים, אין עסקנים חלוצים בקובה, ובשאנאי. רק בני ישיבות. הם המועמדים הטובים ביותר לקבלת רשיונות עלייה. בקובה ובשאנאי חאי יש מאות בני ישיבות. הרצאותיו הדרוך עבודת ניתן לקבל כאן. צריכים עבודה לפחות מאתיים סרטיפיקאי מים... והרפסט.

"דרשתי הזקיפה נתקבלה מקנאה ובמכתבי מיום 22 בנובמבר 1941 (מדויק לי שכתבתי איזו־אחד ניו, מדוע הודעה הארץ־ישראלית לפליטים ומנהל המ שרד הארץ־ישראלי בשאנחאי, כי העניין סודר בהתאם למשלוחי 27 סרטיפיקאים. יעדו לרבנים, מהם הרבי מאמשינוב ובנו הרב יחזקאל, משגיח ישיבת פיד, ומאה מסכמת העליה החדשה, מהם חמישים לבני ישי בות וחמישים למומלצים עלידי הנהלת הסוכנות. סהם 10 עד 45 בני ישיבות.

"ארגוני גם פניה טלגרפית להנהלת הסוכנות חתר מה עלידי אגודת הרבנים האורתודוקסים, 'המזרחי', 'אגודת ישראל', 'ישראל הצעיר', 'אוצר הקהילות הדתי רדיות', 'מפועל המזרחי' והרבנים קושלב, קלמנוביץ, גרודנסקי, שניאורסון, יאפין, וסק לשם ישיבות פיד, קלצק, ראדזין, קאמנץ, לובאביץ, טבוריצקי, לובלין. במברק מ־17 באוגוסט 1941 כתבנו: אחרי שנתנסם של

ומה אומרת התפיסה האמונית?

"אחד מבני ישיבת פיד מספר בזכרונותיו על הרב יחזקאל לוויבשטיין זצ"ל, המשגיח הרוחני של הישיבה. לאחר שהגיעו ליאסן התעורר ויכוח בין בני הישיבה על יחסו השלילי של המשגיח למאמצים שנעשו להשגת דרכונים, ויזות קוראסאו והוצרי יציאה מבריה"מ־המועצות. הם התלוננו, כי לו שמעו בקולו של המשגיח לא יצאנו משטח הכיבוש הסובייטי. העליבי על כך הר"י לוינשטיין:

"אם מישהו עשה דבר עקום והדבר הצליח... לא נשתנה העקום למישהו, כי דבר עקום – נשאר תמיד עקום, אלא כשהוא רצון ה' – גם דבר עקום מצליח. עובדה היא שגם דעת מרן רבי חיים עזר גרודזנסקי זצ"ל לא היתה נוחה מההשתדלות לצאת משטח הכיבוש הרוסי... להגיש לשלטונות הקומוניסטיים בקשה ליציאה מרוסיה. – היתה בחזקת קנאה מכ שית. על כן, דבר עקום אפילו כשמצליח – לא נהפך בגלל כך לדבר ישר. רק באם היא עצת ה' – היא תקום.

"ואולי", כותב והרפסט, "סוף דבר מוכיח על תחילתו, כי הדרך לכתחילה היה ישר ולרצון ה', והלא הגלות לנו".

ומעניין הפיסוק לילמוד: "זכורני, כי פעם נקראתי להסדיר את התבטאותיו של התנגשות שבין הר"ל מימן והר"א קושלב זכרונם לברכה, שני אישים נדרשים ותקוות אכזב, מאות בני ישיבה תקציע בקובה ובשאנחאי. ארץ ישראל מלאכם האפשרי היחיד. נא והקציבו עבורם 300 סרטיפיקאים"... מברק זה נשלח להנהלת הסוכנות, למרכז העולמי של "המזרחי" ולרב נים הראשיים הרצוג ועוזיאל.

"שנים־לאחר מכן, עם עלייתי לארץ ישראל, נודע לי פרטים על המאבק הפנימי בהנהלת הסוכנות על הקצבת השיונות עליה לבני ישיבות. הרבי ההנהלה יצחק גרינבוים ואליעזר קפלן העמידו תבאי הזמ הת' וחיבות של פליטי הישיבות ללכת לעבודות בנבאם ארצה. משה שפירא והרב יהודה לייב מימן נאבקו קשות על מספר הסרטיפיקאים לבני ישיבות. הר"ל מימן אף הגיב נמרצות נגד תבאי גרינבוים קפלן באר מרו. לאחר הדיונים שלנו והתגבלות שרתים להטיל מפעם לפעם על עלייית בני הישיבה, נראה לי שמתבר היה להולות שלנו על גבולות ארץ ישראל ועליה כתובה "הכניסה אסורה לכני ישיבות". אליהו דובקין תמך בה צעת עמיתו לראשות מחלקת העליה משה שפירא, ה סתמך על הידיעות שהעבירו אליו, כי אין בשאנחאי חלוצים או עסקנים ציונים וחיקים שקודמים בעדיפות לקבלת סרטיפיקאים.

אדישות ואטימות מבחוץ, וחוסר הבנה ומאבקים בפנים המחנה".

ובספרו (עמוד 150) כותב והרפסט:

"אביא כאן את סיפורה של פרשה זו (ישיבת פיד) שתיארה אשתו ל"ל בהקדמה לספרו 'חדושי יהודים'. כפי ששמעה מפי הר"א פינקל זצ"ל עצמו כמה שנים לפני עלותו לארץ ישראל מארצות הברית, שם ניהל באותן שנים וקודם שסיפורתי או כתבתי אני עליה לאבא ל"ל אפילו במחי. ואלה הדברים שכתב אבא־ל ל"ל בעקבות גדול סיפר לי הגאון האמיתי מרן אליעזר יהודה פינקל שליט"א, ר"מ הישיבה הקדושה דעיר מיר. בזמן שבו בעיר קיידאן והביר את הישיעות לפני מיר. בזמן שבו בעיר קיידאן והביר את הישיעות לפני תלמידיו. פתאום נכנס אליו איש בעצד התחיל לבעוק למה, תשבו כאן, אתם ממתינים לסיהרו ר"ח על ידי הרוצדים. שאל הגאון הנ"ל: מי הוא המדבר אליו, אמר לו שמי זרח והרפסט, ואני באתי בשלחנין מקובצא לעודד אתכם לעזוב מקום הסכנה. השיב לו: איך אנו יציאתכם מכאן, וכן היה, הוא הציל את הגאון הנ"ל עם ישיבתו הקדושה.

בעלי דעות מוקצות. הרב איסר זלמן מלצר (ז"ל) הת' ליים על דעת ההנהלה למסור את ראשות־הישיבה עין חיים לידי תתנו הר"א קושלב. הר"א קושלב הס מים לקבל את המינוי, אבל נשאר לגור בשערות הבי ריה. הר"ל מימן, בתוקף תפקידו כשר הזדתות, התעקש בעניין, והפסיק את הקצבות המשרד לישר בה עד שראש הישיבה יעלה לקבל את משימתו, או שיתפטר. משנבחרתי לכהן כסגן שר הדתות, התנגד מתירים את עצמינו ממקום הסכנה. השיב לה: איך אנו לעודד אתכם לעזוב מקום הסכנה? ענה: אני אסדר

מחיר מבצע לחברים חדשים

מתוך תפילת ההלל

רגליהם ולא יהלכון

יהודי בא לפני הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנז זצ"ל והתאונן בפניו על עניו ומרודו, ועץ לו הרבי שיעקור עם משפחתו לכפר־פלוני יי" שתה שם בית מדרש. נסע האיש לראות את המקום וגילה קומץ בק תות עץ במקום מבודד ושכוח. שב האיש אל הרה"ק בצאנז וקבל בפניו: יכי יפולה להיות פרנסה ממתי מספר גדיים הסרודים כשדר תיהם, וממקום הרחוק מאם הדדרך?" והרבי בשלו: "סע לשם ותצ ליחו!"

לזה האיש כספים ויקנה חבית יי"ש, הושיב את בני ביתו על הע גלה ונסע לאותו כפר. בהגיעו, ראה האיכלוסת רבתי. האיכרים סיפ רו בהתרגשות שהצלם שבכנסיה זו לפתע ממקומו. השמועה עשתה לה כנפים, והכפר נהפך למקום פיגוש להמוני איכרים נרגשים הנפצ מים, שהיו עולים לכנסיה וסרים לשתות כוסית בבית המדרש שבכ פר. עסקי היהודי שגשגו והוא נהפך לבעל בעמיו.

הוא השיא את ילדיו בכבוד ואף חסך סכום־כסף נכבד. הוגיל וכך, נסע אל רבו ואמר: "רבי נקעה נפשי משהייה בכפר, יהודי בודד בין גויים נבערים. חסכתי סכום כסף שיאפשר לי לקבוע את דירתי בעיר, להתפלל במנין ולהסתופף בחצר הרבין."

הסכים הרבי, והיהודי שבר עגלה להוביל את חפציו מהכפר. בבואו ראה שוב התקהלות רבתי, מהומה ומבוכה. האיכרים סיפרו לי, שהכומר שכפרם חלה לפתע, וביקש שיקראו לכומר מהכפר השכן. הוא סיפר לו שבומנו רגז על כהונתו בכפר קטן ונידח זה, ועל כן הזיז את הצלם ממקומו והעיר את השמועה שהצלם זה בכוחות עצמו, כדי להפוך את הכפר והכנסיה למוקד משיכה ולהעלות את קרנו שלו. עתה, בשובכו על ערש דוי, הריהו מודה על מעשהו. האיכרים המרומים ביקשו לעשות בו שפטים, אלא שהכומר הסכי מם ומת.

היהודי ארז את מטלטליו ועזב את הכפר, והכפר שב להיות רדום ונידח כבתחילה.

(דברי יחזקאל שרגא, ע' קמ"א קס"ב)

עיניים להם ולא יראו... כמוהם יהיו עושיהם

כשמלאו ליוסף שקשטיל עשרים שנה, הוא היה עלם חמד. מת מיד ומפלג בתורה ועם זאת בריא וחסון כאדי. אותה עת היו השלטו נות האוסטריים קפדנים במיוחד, ולא היה כל סיכוי שיצטרוד מהצבא. בצר לו נסע אביו אל הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנז זצ"ל ושפך לפניו את מרי שיחו.

שקע הרבי במחשבותיו, ואמר: "מקפלים!" (מען קריימט).

לא הבין האב את התשובה, וחזר על דבריו. והרבי בשלו: "מקפ לים". מאוכזב ומדוכדך חזר האיש לביתו, וחיכה יום יום לצד הקריאה שיגיע לבנו אהובו. אבל הימים נקפו, שבועות וחודשים – ובנו כאילו נשכח מלב.

יוסף שקשטיל נשא אישה והעמיד דור ישרים, וכאשר ילדיו גדלו ובגרו החליט לעלות לארץ הקודש, משאת נפשו מאז. הלך ר יוסף למשרדי הדרישות, להגשיק תעודת מסע (פספורט) והודיעו לו, שעמו אינו מתייצב במרשם התושבים. נזעק ר' יוסף והתרוצץ מפקיד לפקיד, עד שנערך בירור יסודי ולאחד מספרי הלידה הישנים – והנה התברר, ששמו הופיע בשורה התחתונה בדף ההשורה התקפ לה כלפי מעלה ושמו נכתב מעין ראשים, וממילא לא הועבר לרישום מחדש ולספרי הצבא. או אז הובנו דברי הרבי, שאמר: "מקפלים"...

(האם אידישע ליכט)

ישראל בטח בה'

עדות המקובלים שבאים צובא הרחוקה, הפנתה שאלה אל הרה"ק בעל "היכל הברכה" מקאמרנא זצ"ל: האם מותר לעסוק בהשבעת שדים כדי לפקוד עקרות ולרפא חולים? הרבי השיב להם באריכות לאי סור, ולאחר מכן המשיך בדברים מאלפים שיש בהם משום עדות בעל דין:

...אבל בלאו הכי, האם בששותים כאלו והבלים פוקדים עקרות ומרפאין חלאים?! הלא מעשה בכל יום לפנינו, חולאים מסוכנים שהם, אחרי יאוש בעיני כל, ועל ידי אמונה גדולה ותפיכת הנפש להש"ת נתרפאין כרגע. ועל ידי צדקה ומעשים טובים מכריע כף הז כות ויצא לחיים. ופעם אחת ישבנו בסעודת־שבת ובאו ובקעו על הולה שהיה גוסס ממש, שימות ואל יצטער כל כך, שלא יכלו לראות בצערו. ולא היה העת לשפוך נפשי אל הש"ת, ואמרתי לאחד: לך ולחוש באוזני החולה, שאתמול בערב שבת בתבתי פירוש על מאמר אחד מן הזוהר. אמור לו שאני מוסר ונותן לו זה במתנה כדי שיכריע כף זכות'. והלכו ולחשו לו. ותיכף הוקל חולי, עד שבאמצע השי בוע בא לבית מדרשנו להתפלל. אחי, אחי! בזה מרפאין חולאים! בהמתקת דינים, בצדקה, ביחודים. בשפיכת נפש לפני הש"ת, בא מרה שאין שום רפוי־גדול וקטן שקורה אלא הכל בהשגחת אדו אין סוף ברוך הוא, ואבותנו נעשה הכל חסד וכזה מעשים בכל יום לר' מאות חולים, לפקוד עקרות, להמשיך שפע וכל טוב על ישראל!"

(כל התוכחה לזקס מובדה של שמח ב־אודלו צדיקים")

schiffs@013.net.il